

- 5-7 м, між вузькокронними (туя західна і її форми колоноподібна, пірамідальна, кипарисовик горохоплудий і Лавсона та ін.) не менше ніж 2-3 м.
7. Для створення виразних ландшафтних груп і для більшої їх стійкості в міських насадженнях вони повинні бути щонайменше із 3-5 екземплярів.
8. Необхідно розширити видовий склад хвойних порід для формування садово-паркових композицій. Більшою мірою культивувати такі породи хвойних, як: метасеквойю гліптостробоподібну, модрина сибірську і японську, псевдотсугу Мензиса, сосни веймутову, гірську, кримську, чорну, кипарисовик горохоплудий, Лавсона і нутканський, тсугу канадську, ялини сизу, сербську, сибірську, тянь-шанську, ялиці білу, кавказьку, одноколірну і сибірську, тую західну форми верескоподібну, золотисту, колоноподібну і кулясту, тую складчасту і багато інших видів хвойних.
9. Під час створення насаджень з лікувально-профілактичною метою із досліджених видів хвойних Лісостепу України основну увагу варто приділити туй західній і ялівцю козацькому як породам з найбільш високою антимікробною активністю летючих фітонцидів, ялинам звичайній і колючій як породам з потенційно високою терапевтичною дією на організм людини.
10. Потрібно переглянути норми структурних елементів на 1 га території створюваних озеленювальних об'єктів у природних зонах України з метою збільшення відсотка участі хвойних в різних категоріях зелених насаджень міського середовища.
11. Для профілактики і лікування захворювань з використанням хвойних насаджень необхідно створювати спеціалізовані парки аерофітотерапії, гіподинамії та ін.

Література

1. Грисюк М.М. Олександрія – зелена скарбниця / М.М. Грисюк. – К. : Вид-во "Будівельник", 1965. – 96 с.
2. Кохно М.М. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Голонасинні : довідник / М.М. Кохно, В.І. Гордієнко, Г.С. Захаренко та ін. – К. : Вид-во "Вища шк.", 2001. – 207 с.
3. Драган Н.В. Етапи інтродукції та сучасний стан дендропарку "Олександрія" / Н.В. Драган. – 1999. – Вип. 1. – С. 63-64.
4. Лыпа А.Л. Дендрологические богатства Украинской ССР и их использование / А.Л. Лыпа // Озеленение населенных мест. – К. : Изд-во Академии архитектуры УССР, 1962. – С. 11-21.
5. Мисник Т.Е. Деревья и кустарники дендропарка "Тростянець" / Т.Е. Мисник. – К. : Изд-во АН УССР, 1962. – 179 с.
6. Мякушко В.К. Таксономический состав хвойных и его использование в городских зеленых насаждениях / В.К. Мякушко, С.И. Кузнецов, В.В. Пушкар // Сборник научных трудов УСХА. – К. : Изд-во РПО УСХА, 1985. – С. 54-57.
7. Перепада І.П. Тростянець / І.П. Перепада. – К. : Вид-во "Наук. думка", 1981. – 78 с.
8. Пушкар В.В. Порайонний асортимент дерев і кущів України / В.В. Пушкар, С.І. Кузнецов, Ф.М. Левон. – К. : Вид-во "Держбуд України", 1988. – 187 с.
9. Пушкар В.В. Хвойні у садово-парковому будівництві : монографія / В.В. Пушкар. – К. : Вид-во ДАКККіМ, 2004. – 284 с.
10. Роготченко А.П. Уманское чудо – Софиевка / А.П. Роготченко. – К. : Изд-во "Реклама", 1978. – 117 с.
11. Рубцов Л.И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре : справочник / Л.И. Рубцов. – К. : Изд-во "Наук. думка", 1977. – 272 с.

Пушкар В.В. Хвойные в городской среде

Исследован современный таксономический состав и количественная структура хвойных в городских насаждениях, представлен подбор наиболее удачных композиций с участием хвойных. Рекомендовано для использования в парках в природных зонах и насаждениях Украины 80 видов соответствующих представителей родов. Рассмотрен видовой состав хвойных в дендропарках и старинных парках Лесостепи Украины. Проанализировано использование хвойных в композиционных элементах городских насаждений. Сделаны выводы по улучшению состояния хвойных в городской среде.

Ключевые слова: хвойные растения, городские насаждения, дендропарк, старинный парк, парк, массив, роща, группа, аллея, солитер, живая изгородь.

Pushkar V.V. Coniferous in the city environment

The modern taxonomical composition and quantitative structure of coniferous are explored in the city plantations. The most successful compositions of coniferous are selected. 80 types of the proper representatives of genus are recommended to use them in parks, natural zones and plantations of Ukraine. Specific composition of coniferous is considered in dendroparks and age-old parks of Forest-Steppe of Ukraine. The use of the coniferous in composition elements city plantations is analysed. The conclusions are done in relation to the improvement of the state of coniferous in the city environment.

Keywords: coniferous, city plantations, dendropark, age-old park, array, grove, group, alley, solitaire, palisade.

УДК 712.63 Магістрант К.О. Редько; доц. А.І. Кушнір, канд. біол. наук –
НУ біоресурсів і природокористування України, м. Київ

СУЧАСНІ СТИЛЬОВІ ПРИЙОМИ ВОДНИХ УСТРОЇВ ПРИ ВЛАШТУВАННІ ОБ'ЄКТІВ ЛАНДШАФТНОГО БУДІВНИЦТВА

Наведено аналіз стильових прийомів мистецтва, які найчастіше використовують під час влаштування сучасних водних устроїв на об'єктах ландшафтного будівництва, а також взаємозв'язок цих прийомів із технологічним і планувальним завданням благоустрою об'єктів. Також рекомендовано рослини для озеленення різних типів водойм.

Ключові слова: стилі, напрями, водні устрої, об'ємно-просторова організація.

Вступ. На сучасному етапі розвитку технічного прогресу ландшафтні архітектори та дизайнери стикаються із проблемою висловлення власного мистецького бачення у процесі втілення та влаштування як водних устроїв, так і інших компонентів ландшафтного середовища. За рахунок розмаїття матеріалів та технічних засобів, що є однозначною перевагою сучасності, легко втратити зміст задуманої композиції, її настрій та тематичність. Важливим завданням при цьому – не допустити, щоб віртуозні фантазії та ідеї згубили свій шарм і одночасно змістовність, а тому "рятивним колом" може стати розподіл ідейних концепцій за стилями. Втілення ідеї в рамках окреслених тенденцій допоможе більш чітко висловлювати і візуально конструювати інформаційний та естетичний задум композиції водного устрою, а надалі гармонійно його вписувати в будь-яке середовище. Внаслідок спостерегач зможе чітко поєднати всі складові компоненти водного устрою та виокремити його основний зміст

Метою досліджень було виявлення найпопулярніших стильових прийомів, які використовуються в будівництві водних устроїв та аналіз причин такої динаміки.

Об'єктами досліджень. Найбільш виразні водні устрої європейського та вітчизняного простору на прикладі яких можна продемонструвати ті чи інші стильові особливості.

Результати досліджень. Для викладу даного матеріалу нами були використані методи наукового дослідження, опрацювання літературних та ілюстративних джерел, матеріалів фото обстежень, загальні спостереження.

Оцінено найбільш поширені з існуючих стилів та напрямів, які використовуються для створення водних устроїв, як компонентів ландшафтного будівництва. Також проведений аналіз доцільності їх застосування з огляду на технологічні особливості прийомів влаштування, озеленення і благоустрою водних конструкцій. За результатами досліджень можна зробити відповідні висновки про доцільність застосування того чи іншого стилю чи напрямку під час влаштування водних устроїв залежно від призначення та специфіки умов втілення.

Важливо розрізняти такі поняття як ландшафтний напрям та ландшафтний стиль. Адже часто їх помилково ототожнюють. Поняття напрямку має більш широке та загальне значення, яке об'єднує в собі найбільш визначні та характерні риси ландшафтного планування. Існує три основні напрями ландшафтного планування які визначають стилістику складових елементів на територіях об'єктів ландшафтного будівництва [1, 2]:

- регулярний (посилює принципи правильності, чіткості ліній, впорядкованості елементів певній визначальній системі.); до таких найхарактерніших водних устроїв можна віднести фонтан Нептуна у віллі д'Есте (Італія, Тіволі), фонтани Версаль та Петергофу [5, 10, 12];
- пейзажний (сповідує принципи вільного безсистемного планування, для підкреслення природності та натуральності ландшафтних компонентів); сюди можна віднести каскади, струмки та водойми, які створюються як аналогі природних, копіюють форми та матеріали таким чином, щоб у спостерігачів якнайменше виникло відчуття рукотворності цих водних устроїв. Також в цей список можна включити фонтан Джеда в Саудівській Аравії [4, 9];
- змішаний (поєднання особливості двох попередніх напрямів)

Що ж стосується стилю, то він виступає, свого роду, похідною від більш широкого поняття напрямку. Число стилів вражає величезне, якщо не нескінченне. Ключовою ознакою, за якою можна групувати об'єкти за стилями, є єдині принципи художнього мислення такі як, чергування типів композицій, прийомів просторових побудов, особливостей колориту [5, 7].

Історично мінливе і наше сприйняття мистецтва. Для кожної епохи характерна певна "картина світу", яка складається з філософських, релігійних, політичних ідей, наукових уявлень, психологічних особливостей світосприйняття, етичних і моральних норм, критеріїв життя, по якій і відрізняють одну епоху від іншої. Стили не мають чітких меж, вони плавно переходять один в інший і перебувають у безперервному розвитку, змішуванні і протидії. Багато стилів співіснують одночасно і тому "чистих" їх практично не буває

[4, 6]. На основі аналізу літературних джерел та спостережень ми виокремили 13 основних стильових течій, які мають популярність в будівництві водних устроїв у системі ландшафтного планування. До них відносяться [2, 10]:

- Стили регулярного характеру планування: модерн, ор-арт, вортицизм, кінетичне мистецтво, геометричний абстракціонізм, авангардизм (включаючи течії футуризм, кубізм, експресіонізм, дадаїзм та сюрреалізм) [3, 4].
- Стили пейзажного напрямку планування: натюрмортен, техно, hi-tech, дадаїзм, ташизм, концептуалізм, фовізм, неопластицизм [3, 10].
- Стили, які можуть сумішати і прийоми регулярного, і прийоми пейзажного напрямків планування: абстракціонізм, концептуалізм, авангардизм (включаючи під течії футуризм, кубізм, експресіонізм, дадаїзм та сюрреалізм) [4, 10].

Розглянемо кожну стильову течію через призму будівництва водних устроїв. Найбільш наближений до пейзажного напрямку – стиль німецького походження, *натюрмортен*, який пропагує красу простоти, натуральності та досконалість обігравання форм природою. Тобто, дотримуючись цього стилю, ландшафтний архітектор має уявити, як би задекорувала природа той чи інший елемент ландшафту, використовуючи лише мікрокліматичні особливості регіону місцезнаходження. І залежно від цих особливостей, координувати вираження концепції через їх призму, намагаючись мінімізувати декоративний форм-фактор до цих рамок. Водний устрій, виконаний у такому стилі, нагадуватиме болітце чи покинуте десь на узліссі озеро, а струмки не відрізнятимуться від тих, що розсікають кам'яні розсипи Карпат чи Альп (рис. 1).

В озелененні водних устроїв переважатимуть деревні види з ажурною, плакучою формою крон, куці з розрідженим габітусом, злакові трави, ґрунтокривні рослини монохромних кольорів. Навколишнє середовище має бути відповідним, для повноти досягнення ефекту недоторканності цієї рукотворної частки природного ландшафту [10, 3].

Рис. 1. Водні устрої у стилі *натюрмортен*

Новий стиль сьогодення – модерн, який не втратить своєї актуальності через прагнення використовувати все нове та невідоме для висловлення дещо декадентного настрою та глибокого ідейного змісту. Для цього стилю характерне тяжіння до асиметрії, плавності ліній і форм; песимістичних переходів кольорових нюансів, зазвичай ахроматичної гами, та використання флоралістичних орнаментів. Матеріалами для влаштування водних устроїв у такому

стилі можуть бути скло, метал, дерево, кераміка і будь-які новинки в світі матеріалів, адже в самій назві стилю зашифроване прагнення до всього нового.

Модерн відрізняється від інших стильових течій ще й прагненням до функціональної виправданості, конструктивізму та раціоналізму. Так наприклад, до модернових водних устроїв відносяться: *ртутний фонтан*, що знаходиться у Барселоні (рис. 2); фонтан "71" у штаті Огайо, США (рис. 3); фонтан Флори в Мумбаї, а також фонтан у вигляді водяного шару, на Майдані Незалежності, біля будівлі Київської консерваторії [10, 12, 13].

Озеленення водних устроїв у стилі модерн передбачатиме використання деревних видів з розлогими, плавно окресленими формами крон, кущово-квіткових композицій пастельних відтінків, асиметрично розташованих моногруп кущових, квіткових або трав'яних рослин, а також використання плоскісних "англійських" партерів з газону чи ґрунтопокривних рослин.

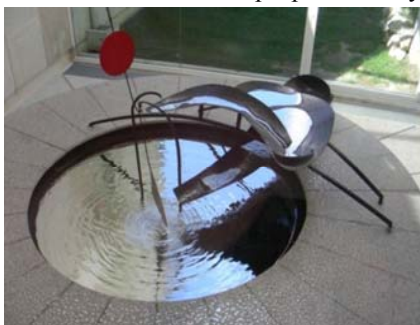

Рис. 2. Ртутний фонтан

Рис. 3. Фонтан "71"

Простими та водночас цікавими виглядають фонтани у стилі *абстракціонізму*, який є крайнім проявом модернізму. Прихильники абстракціонізму відмовилися від зображення форм, наближених до дійсності. Одна з його цілей – досягнення "гармонізації" через поєднання кольорів та геометричних форм таким чином, щоб викликати у спостерігача різноманітні асоціації. Абстрактними водними устроями можна назвати фонтан "Достатку" в Сингапурі (рис. 4), фонтан свободи "Вейлланкорт" у Сан-Франциско, США (рис. 5); фонтан "Хорас Додж" у штаті Мічиган, США [12, 13].

Рис. 4. Фонтан "Достатку"

Рис. 5. Фонтан "Вейлланкорт"

Рослини, які доречно застосувати для "абстрактного" озеленення, є зазвичай з чіткою геометричною формою крон з чітко окресленим габітусом. Композиції складатимуться з яскравих, "сміливих" форм дерев, кущів квітів. Інколи такі композиції мають форму невизначеної плавної плями, але з яскравим контрастним наповненням.

Абстракціонізм має спільні риси з *неопластицизмом*. Єдина різниця полягає в тому, що останній стиль характеризується використанням великих прямокутних фігур, чітко розділених перпендикулярними лініями чорного кольору та забарвлених у локальні кольори основного спектра з додаванням ахроматичних відтінків. До таких водних устроїв відносять: "летючі" фонтанні стовпи (рис. 6) у м. Осака в Японії [12, 13]. Для озеленення у цьому стилі варто було б використовувати топіарні форми, а також високі, стрімкі, трав'яні рослини, яскравого забарвлення.

Однією з широких стильових течій, близької до описаних вище, можна назвати *авангардизм*, який включає багато підстилів, таких як: футуризм, кубізм, експресіонізм, дадаїзм та сюрреалізм. Але в ландшафтному мистецтві, зокрема у водному будівництві, ознаки цих течій часто змішуються і тому важко виділити характерні риси кожної, як окремої одиниці. Часто під час створення водних композицій, для досягнення необхідних асоціацій у відвідувачів, використовують симбіоз ознак різних стильових течій. Це представники фігуративного вираження задуму (рис. 7) [11, 13].

Рис. 6. Фонтан у м. Осака

Рис. 7. Водний устрій у стилі авангардизму

Стилі *техно*, *хай-тек* та *мінімалізм* об'єднує сповідування принципів лаконічності, спрощеності форм, геометризму та лінійної площинності композицій. Матеріалами виступають переважно метали (нержавіюча сталь), скло (тоноване, матове, дзеркальне), пластик, поліпропіленові суміші. Водні устрої влаштовані в такому стилі, мають ультрасучасний вигляд, зазвичай великих розмірів. Добре підходять для влаштування у міських умовах. Такий фонтан-водоспад можна побачити у Москві в Ліанозовському парку (рис. 8), в Сандерленді в Великобританії є фонтан-воронка Харибди (Charybdis Vortex Fountain) (рис. 9). Такі водні устрої стилістично можна пов'язати ще й з дадаїзмом, адже інколи вони позбавлені прихованого змісту чи ідейного навантаження і влаштовуються просто в естетичних цілях, що саме і сповідує цей стиль [10]. В озелененні таких водних устроїв, окрім розглянутих вище, можна застосувати і принципи мінімалізму, використовувати моногрупи ахрома-

тичних відтінків. Отож, домінантою композиції залишатиметься водний устрій, а акцентом – матеріал, з якого його виконано.

Рис. 8. Фонтан у стилі hi-tech

Рис. 9. Фонтан воронка

Також популярними останнім часом стали водні устрої у стилі *оп-арту*, *вортицизму*, *кінетичного мистецтва*, *ташизму*. Попри істотні відмінності ці три мистецькі стилі об'єднує одна риса – прагнення до створення композицій динамічних або, хоча б, забезпечення ілюзії руху за допомогою ритмічних повторів, різких кольорових та тональних контрастів, перехрещування звивистих, решіткових та спіралеподібних конфігурацій. Прикладом такого водно устрою, який сумістив в собі як ознаки концептуалізму, так і кінетичного арту, може бути годинник-фонтан у м. Кінозава у Японії (рис. 10), в якому роль цифр виконують відповідно змінні струмені води; фонтан "Мустанги" в штаті Ірвінг, США (рис. 11), де висхідні гейзерні потоки створюють ілюзію бігу коней, а також озеро з привидами у Великобританії. Привиди пластмасові та прозорі і на перший погляд не помітні. Але якщо дивитися на протилежний берег водойми досить уважно, то важко не помітити три жіночі постаті, що наче парять над водним дзеркалом [10, 11].

Такі динамічні водні устрої дуже доречно доповнювати виткими рослинами, яскравими "фонами" з газону чи квіткових композицій для підкреслення та підсилення візуального ефекту.

Рис. 10. Фонтан годинник

Рис. 11. Фонтан "Мустанги"

Не можливо не зазначити і про водні устрої у стилі *концептуалізму*. Це досить нова течія мистецтва, що виникла у 60-70 роках ХХ ст. В основі

концептуалізму лежать ідеї філософії, психоаналізу, політики і будь-яких сфер життя, що актуальні для певної більшості людей. Це інтелектуальний вид мистецтва, інколи іронічний, на противагу комерційному. Свого роду це чистий художній жест звільнений від якоїсь певної форми. Матеріалом для втілення ідей можуть бути непередбачувані речі: металева сітка, уривки тексту, діаграми, графіки, різноманітні побутові предмети, загалом будь-який непотріб. Такі інсталяції часто являють собою тематичні перформанси, де кожен компонент і окремо, і в системі з іншими, дає змогу зрозуміти основний задум чи натякає на прихований зміст. Такі незвичні композиції в системі з водними устроями можна спостерігати в парку космічних роздумів (рис. 12), що знаходиться в Шотландії, на річках Мілану інколи з'являються слова чи фрази (рис. 13) [12, 13].

Для озеленення у цьому стилі підійдуть рослини, як не дивно, в будь-якому стані. Вони відрізнятимуться архітектонічно, за формою, габітусом та іншими ознаками. Вибір зеленого матеріалу прямо залежатиме від головної ідеї – концепту задуму. Чим зухваліша ідея, тим несподіваніші види рослин використовують. Адже часто концептуалізм має провокаційний, протестуючий та наголошувальний характер, тому суміщати несумісне – метод саме цього стилю.

Рис. 12. Парк космічних інсталяцій Рис. 13. Водні устрої у стилі концептуалізму

Висновки та перспективи подальших досліджень. Поняття стилістики в ландшафтному будівництві стоїть дуже тісно з питаннями технологічного характеру та задачею об'ємно-просторової організації території. Правильно підібраний стиль допомагає висловити ідейний задум найбільш чітко та повно. Він привносить смислове навантаження у будь-який рукотворний ландшафтний елемент. Важливо чітко відрізнити характерні риси того чи іншого напрямку чи стильової течії, не тільки щоб добре розбиратись в мистецьких класифікаціях, але і для того, щоб правильно вміти передати той чи інший ідейно-символічний зміст створюваного водного устрою в єдиній системі з навколишнім середовищем.

Література

1. Забелина Е.В. Поиск новых форм в ландшафтной архитектуре : учебн. пособ. / Е.В. Забелина. – М.-СПб. : Изд-во "Архитектура", 2005. – 160 с.
2. Ожегов С.С. История ландшафтной архитектуры : учебник [для студ. ВУЗов] / С.С. Ожегов. – М. : Стройиздат, 2003. – 232 с.
3. Блудова В. Природа и структура художественного восприятия / В. Блудова // Эстетические очерки. – М. : Изд-во "Музыка". – 1977. – Вып. 4. – С. 124-152.

4. Зитте К. Художественные основы градостроительства : пер. с англ. Я.А. Крастиныша / К. Зитте. – М. : Стройиздат, 1993. – 538 с.
5. Саймондс Дж. О. Ландшафт и архитектура : пер. с англ. О. Саймондс. – М. : Изд-во "Стилос", 1965.
6. Минервин Г.Б. Дизайн. Иллюстрированный словарь-справочник / Г.Б. Минервин, В.Т. Шимко, А.В. Ефимов и др. / под общ. ред. Г.Б. Минервина и В.Т. Шимко. – М.-СПб. : Изд-во "Архитектура", 2004. – 288 с.
7. Минервин Г.Б. Дизайн архитектурной среды : учебник [для студ. ВУЗов] / Г.Б. Минервин, А.П. Ермолаев, В.Т. Шимко и др. – М.-СПб. : Изд-во "Архитектура", 2004. – 504 с.
8. Зеленкина С.Б. Пруды, фонтаны, каскады, водоемы / С.Б. Зеленкина. – М. : Стройиздат, 2003. – 92 с.
9. Стили в мистецтві. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.art-katalog.com/russian/103/30>.
10. Водные устройства в стиле модерн-арт. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.adme.ru>.
11. Красивейшие фонтаны мира. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://lifeglobe.net>.
12. Стилистика в ландшафтной архитектуры. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.artkapel.ru>.

Редько Е. О., Кушнир А.И. Современные стилевые приемы водных устройств при обустройстве объектов ландшафтного строительства

Приведен анализ стилевых приемов искусства, которые чаще всего используются при устройстве современных водных устройств на объектах ландшафтного строительства, а также взаимосвязь вышеупомянутых приемов с технологической и планировочной задачей благоустройства объектов. Также рекомендованы растения для озеленения различных типов водоемов.

Ключевые слова: стили, направления, водные устройства, объемно-пространственная организация.

Redko K.O., Kushnir A.I. Modern style methods of water equipments at the object's arrangement systems of landscape constructions

The stylistic techniques of art which commonly use during constructing modern water equipments at the objects of landscape construction are analysed. These methods are connected with technical and planning tasks in the process of objects improvement. Also we had recommended the plants for planting of greenery in different types of reservoirs.

Keywords: stiles, directions, water equipments, dimensional organization.

УДК 631.529:711.3:712.41

Доц. С.В. Роговський, канд. с.-г. наук –
БНАУ, м. Біла Церква

ОСОБЛИВОСТІ ІНТРОДУКЦІЙНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕНДРОФЛОРИ ЛАНДШАФТІВ У СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Запропоновано уточнену класифікацію антропогенно змінених ландшафтів сільської місцевості. Розглянуто особливості інтродукційної оптимізації дендрофлори аграрних ландшафтів Лісостепу України. Показано видовий склад інтродуцентів залежно від типу ландшафту та запропоновано види і декоративні форми, перспективні для інтродукційної оптимізації ландшафтів.

Ключові слова: ландшафт, інтродукція, дендрофлора, вид, декоративна форма, дерево, кущ, оптимізація ландшафту, насадження, фітоценоз, село.

У сучасних умовах діяльність людини істотно впливає не лише на біосферу, але й на клімат та ландшафти. У цих умовах дедалі більше актуальні проблеми, пов'язані з екологічною та господарчою оптимізацією ландшафтів,

які під впливом антропогенного пресу у багатьох випадках не здатні задовольняти вимоги, що ставить перед ними суспільство. Інтродукційна оптимізація, тобто введення в культуро-фітоценози рослин, які відсутні в природній флорі певного регіону, дає змогу ефективно вирішувати ці проблеми.

У сучасній науковій літературі не має однозначного тлумачення поняття "ландшафт". Географи формують родове тлумачення ландшафту так: "Ландшафт – це територіальна система, що складається із природних, або природних і антропогенних компонентів, які взаємодіють між собою" [1]. У ландшафтній архітектурі, починаючи від Ф. Олмстеда, ландшафт розуміють як територію, що має виконувати певні функції, зокрема естетичну й природоохоронну. Її поліпшення полягає в такій організації ландшафту, коли ці функції виконуються найбільш ефективно [2]. Європейська ландшафтна конвенція дає таке визначення: "Ландшафт означає територію, як її сприймають люди, характер якої, є результатом дії та взаємодії природних та/або людських факторів" [3]. Л.І. Рубцов, аналізуючи садово-паркові ландшафти, виділив такі його типи: лісовий, парковий, лучний, альпійський, регулярний, садовий [4]. Таким чином, під ландшафтом розуміють певну територію, яка є результатом складної взаємодії природних та/або людських факторів, має характерні особливості рельєфу, рослинного покриву, функціонального призначення та використання. У природі не існує двох ідентичних ландшафтів і не має чітких меж, які розділяють певні ландшафти. Проте для практичних і наукових потреб цілком доречним є групування ландшафтів за певними ознаками. Від типу ландшафту та особливостей його функціонування залежать масштаби і форми інтродукційної оптимізації насаджень та асортимент використовуваних рослин.

Виходячи з наведених вище визначень, у сільській місцевості України ми пропонуємо чітко розмежувати природні та антропогенно змінені ландшафти.

Природні ландшафти – це території, де зростає природна рослинність, а антропогенний вплив відсутній або є мінімальним. Екосистеми і біоценози, що функціонують на цих ландшафтах, розвиваються за природними законами і є саморегульованими. Інтродукційна оптимізація природних ландшафтів зазвичай є небажаною. Проникнення інтродуцентів у природні біоценози здатне зруйнувати сталість цих біоценозів і становить загрозу для збереження біологічного та ландшафтного різноманіття.

Антропогенно змінені ландшафти – це території, де внаслідок людської діяльності сталися істотні зміни їх структури, функцій та конфігурацій (зовнішнього вигляду). Переважно функціонування таких ландшафтів можливе лише за участі людини, яка регулює і підтримує процеси життєдіяльності на цих територіях, виходячи з власних інтересів і потреб.

Виділяють **культурні ландшафти** – свідомо змінені господарською діяльністю природні ландшафти для виконання певних функцій, що постійно підтримується людиною в такому стані, який би був наближений до природного середовища, та **акультурні ландшафти**, що виникають внаслідок нерациональної господарської діяльності, або ж несприятливого впливу сусідніх